herpy

FIRBEN

Atlantic Lizard

Gallotia atlantica

Gallotia atlantica er et lille, dagaktivt firben fra Lanzarote, Fuerteventura og de omkringliggende øer. Hannerne bliver op til 29 cm og har store blå pletter på flankerne. Arten er indbyrdes aggressiv og passes bedst som par i et tørt, solrigt terrarie med mange skjul og en kølig vinterhvile. Ungerne er sarte og opdrættes hver for sig.

Familie: Lacertidae

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**20-29 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Klippeboende og jordboende**
Biotop	**Halvørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**80 × 40 × 40 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**25-31 °C**
Hotspot	**35-45 °C**
Temperatur, nat	**15-21 °C**
Luftfugtighed	**30-50 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 3
Vinterhvile	**12-15 °C** 8-9 uger
Kost	**Insekter, frugt og planter**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1-5 æg**
Kuld pr. år	**1-3**
Inkubation	**64-87 dage** ved 28-31 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks III**
EU-bilag	**Bilag C**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Alle *Gallotia*-arter undtagen *G. simonyi* er fra 29.6.2026 optaget i EU's bilag C ved forordning (EU) 2026/1383, hvor de står som CITES liste III efter indstilling fra EU. Arten står på bilag IV i EU's habitatdirektiv. Efter artsfredningsbekendtgørelsen (BEK nr. 521/2021, § 11) må dyr indsamlet i naturen derfor ikke holdes, handles, overdrages eller udstilles i Danmark. Opdrættet afkom af lovligt erhvervede dyr er undtaget (§ 2), men ejeren skal kunne godtgøre, at dyret ikke stammer fra naturen (§ 20). Arten er ikke blandt de arter, private ikke må holde efter BEK nr. 1261 af 17.11.2015.

Om arten

Gallotia atlantica er et af de mindre kanariske firben. Kroppen er slank, og hannerne bliver op til 29 cm i alt og op til 11 cm fra snude til kloak. Hunnerne er mindre, op til 20 cm i alt og 7 cm fra snude til kloak. Hannerne har blå pletter på flankerne, som oftest er større end tre sideskæl og kan smelte sammen til et blåt længdebånd.

Nyklækkede unger er 3 cm uden hale og 8 cm i alt. De er tydeligt stribede på langs, men har ikke den lyse ålestribe, som man ser hos de større kanariske firben, og kinden og struben er lyse og uden tegning. Mange har en gul farve ved kloakken og på undersiden af bagbenene.

Arten er hurtig og alert og meget aggressiv over for artsfæller. Hannerne er territoriale, og hunnerne bliver bidt, hvis der ikke er plads og skjul nok. Levetiden er ikke dokumenteret. Voksne dyr har levet og lagt æg i mindst fem år i terrarier, og 5-10 år er et skøn.

Udbredelse og levested

Gallotia atlantica lever på de østlige Kanariske Øer Lanzarote og Fuerteventura samt de mindre øer La Graciosa, Montaña Clara, Alegranza, Roque del Este og Lobos. Dyrene fra Fuerteventura og Lobos regnes til underarten *G. a. mahoratae*; dyrene fra Lanzarote til nominatformen. Ved Arinaga på Gran Canaria findes en indført bestand.

Arten regnes for ikke truet, og den er almindelig på sine øer.

> **Oprindelig udbredelse:** Spanien.

LEVESTED

Gallotia atlantica lever på åbent, solrigt og tørt terræn: stenede og kratdækkede skråninger, klippekyster, sandede strande, lavamarker, marker og haver. På Lanzarote findes arten også i de unge lavamarker og på de omkringliggende småøer. Dyrene færdes på jorden og mellem sten og krat og skjuler sig i sprækker og huller.

Kosten er blandet. Arten æder frugt og frø fra buske som *Lycium intricatum*, *Rubia fruticosa* og *Asparagus nesiotes* og spreder deres frø, men tager også leddyr. Selv bliver arten ædt af fugle som tornskader og tårnfalke.

Pasning

TERRARIET

Gallotia atlantica færdes mest på jorden, så bundarealet er vigtigere end højden. Et par skal have et terrarie på mindst 80 × 40 × 40 cm (længde × bredde × højde). Større er bedre, og en indhegning udendørs i fuld sol er den bedste løsning om sommeren, når temperaturen tillader det. Terrariet skal have et tæt låg og en tør bund af sand og jord, der er dyb nok til, at dyrene kan grave.

Indret med flade sten, stenhobe og barkstykker som skjul og solpladser. Der skal være mange gemmesteder i begge ender, så et underlegent dyr kan trække sig tilbage. Hold kun ét par, og ikke flere hunner sammen: når hunnerne holdes i grupper, bider de hinanden, og nogle lægger ingen æg. Arten bør ikke deles med andre arter.

Til æglægning sættes en lav beholder på ca. 8 cm i diameter og 6 cm i højde med en let fugtig blanding af tørv og sand ind og dækkes halvt med en potteskærv. Så graver hunnen ikke tilfældige steder. Lad den stå fugtig med daglig forstøvning i hele sæsonen.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen i terrariet er 25-31 °C, og en spotlampe over en flad sten giver en overfladetemperatur på 35-45 °C, målt med et infrarødt termometer. Om natten falder temperaturen til 15-21 °C. Varmen til solpladsen kan komme fra en spotlampe, der slukkes om natten.

En kølig vinterhvile hører til. Den varer omkring 8 uger fra midten af december til midten af februar ved 12-15 °C med slukkede varmelamper. Dyrene skal være raske og velnærede og have en tom tarm. Efter hvilen hæves temperaturen og dagslængden igen.

Dag- og nattemperaturen gælder for *G. atlantica* selv. Temperaturen på solpladsen er ikke dokumenteret for arten og er lånt fra de nærtstående *Gallotia galloti* og *Gallotia stehlini*.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Terrariet er tørt, med en luftfugtighed på omkring 30-50 %, og har ingen fugtige zoner ud over æglægningsbeholderen. Stil en lav skål med frisk vand, som altid er fyldt og skiftes jævnligt. Ventilationen skal være god. Luftfugtigheden er ikke målt i naturen og er et skøn ud fra de tørre levesteder.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Gallotia atlantica er dagaktiv og soler sig i flere timer, så terrariet skal have kraftigt lys. Brug et T5-rør til Ferguson-zone 3 over solpladsen, så dyret får et UV-indeks på 3-5 ved hovedet; afstanden afgøres med en UV-måler. UVB-zonen er ikke dokumenteret for arten og er lånt fra *G. galloti*. Glas stopper UVB, så røret skal sidde inde i terrariet eller over et åbent net.

Dagslængden følger årstiden: 12-14 timer om sommeren og omkring 8 timer under vinterhvilen.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Gallotia atlantica er altædende. Giv mest insekter: fluelarver, fårekyllinger, mel- og zophobasorme, kakerlakker og små græshopper, støvet med kalk. Frugt og grønt tilbydes i små mængder, for arten æder frugt i naturen. Giv af og til lidt banan, melon eller bær. Fluelarver kan gives i en lille skål, så de ikke løber væk i terrariet.

Fodr voksne dyr 1-2 gange om ugen. Støv foderet med kalk, og giv et vitaminpræparat med D3, medmindre dyret får UVB. Drikkevandet kan tilsættes vitaminer efter producentens anvisning.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Gallotia atlantica er sky og flygter hurtigt, når nogen kommer ind i rummet, og den bør ikke gribes. Halen kastes af ved stress og vokser ud igen uden nye hvirvler. Hannerne er voldsomt territoriale. Et par kan holdes sammen, hvis der er mange skjul, men hunnen kan blive bidt. Kontrollér hunnen for sår, og skil dyrene ved gentagne angreb.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne er større og har store blå pletter på flankerne, som hunnerne mangler. Hvornår *Gallotia atlantica* bliver kønsmoden, er ikke dokumenteret.

PARRING

Parringsforløbet er ikke beskrevet for *Gallotia atlantica*. Æglægningen begynder i slutningen af april efter vinterhvilen, så parringen sker i foråret, når temperaturen og dagslængden stiger igen. Hold dyrene parvis, for i grupper bider hunnerne hinanden, og flere af dem lægger ingen æg. Følg dyrene de første dage efter hvilen, og skil dem, hvis hunnen får sår.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger 1-3 kuld om året mellem slutningen af april og begyndelsen af september. Første kuld har i gennemsnit knap 3 æg (1-5), andet kuld 2-3 æg (1-4), og det sjældne tredje kuld 1-2 æg. En hun med tre kuld lægger i gennemsnit 7 æg om året, en hun med to kuld knap 6. Æggene er 13 × 9 mm. Kontrollér æglægningsbeholderen dagligt. Hunnen kan æde æggene, hvis hun ikke har et egnet sted.

INKUBATION

Æggene tages ud, så snart de er lagt, og lægges uden at blive drejet i en rugekasse med den samme fugtige blanding af tørv og sand. Rug dem ved 28-31 °C som æg fra den nærtstående *Gallotia galloti*. Ved en temperatur, der skifter mellem 34 °C om dagen og 18 °C om natten, klækker æggene efter 64-87 dage, i gennemsnit 73 dage.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er meget sarte og skal opdrættes hver for sig, for ellers holder de svageste op med at spise. Fodr små fluelarver i en lille skål, så foderet ikke løber rundt i terrariet. For meget føde, som bevæger sig rundt, stresser ungerne, så de bliver sløve. Ungerne får lys og UVB som de voksne.

Sundhed og typiske fejl

De fleste problemer skyldes for lidt varme, for lidt UVB, ensidig kost og for lidt plads. De typiske er:

- Knogleskørhed ved for lidt UVB og kalk. Giv UVB eller sol, og støv foderet.
- Sår efter kampe og bid. Skil dyrene, hvis der er sår.
- Mider og indvendige snyltere hos nye dyr. Nye dyr holdes i karantæne og undersøges, og en afføringsprøve tages før vinterhvilen.

- Tab af halen. Den vokser ud igen, men uden nye hvirvler.
- Problemer ved vinterhvile hos magre eller syge dyr. Er dyret sygt eller undervægtigt, skal det ikke i vinterhvile.
- Æglægningsvanskeligheder uden egnet lægeplads. Hunnen er urolig og graver; opsøg dyrlæge ved svaghed.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig hale, glat hud og god appetit. Opsøg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret ikke spiser, taber sig eller trækker vejret med åben mund.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.